

Webportaal Lokale Luchtkwaliteit

Auteur: Bart Kempe

Datum: 14 juni 2006

Rapport in het kort

De uitvoeringswet 'Verdrag van Aarhus' regelt onder meer de toegang tot milieu-informatie. Deze wet verplicht overheden om onder andere informatie over luchtkwaliteit vrij te verstrekken aan de burger. De overheden slagen hier slecht in. Hierdoor is het voor burgers nog erg lastig om achter betrouwbare gegevens over luchtkwaliteit te komen. Met projectsubsidie van Senter Novem willen de Gelderse Milieufederatie, de Wetenschapswinkel Biologie Utrecht en de vereniging Leefmilieu met het project 'Toegang tot lokale luchtkwaliteit getoetst' een webportaal bouwen dat zich richt op het verschaffen van een betere toegankelijkheid van de informatie over luchtkwaliteit voor de burger. Gezien onder andere de gezondheidsproblemen die luchtverontreiniging kan veroorzaken is het van belang dat deze informatievoorziening tot stand wordt gebracht. Met behulp van het webportaal willen de drie organisaties aan de overheid illustreren dat een goede informatievoorziening naar de burger wel mogelijk is.

In het project 'Toegang tot lokale luchtkwaliteit getoetst' zijn meerdere deelprojecten te onderscheiden. Het eerste deelproject heet het 'deelproject ICT'. Dit deelproject had de opdracht: bouw en implementeer een webportaal Lokale Luchtkwaliteit. Ten behoeve van deze opdracht moest eerst een onderzoek worden verricht naar de wijze waarop de opdracht vervuld diende te worden. Het verslag van het onderzoek en de opdracht staat beschreven in dit rapport.

Het onderzoek

In het onderzoek zijn een zevental deelvragen opgesteld die in het kader van de verslaglegging zijn onderverdeeld in hetzelfde aantal thema's. Deze thema's zijn Luchtkwaliteit, Content, Gewenste Functionaliteiten, Samenwerking, Documentsleutels, Toegang tot informatie en Overdracht en beheer. Door middel van literatuuronderzoek en expertraadpleging is de relevantie van luchtkwaliteit vastgesteld en is er een analyse gedaan om de content vast te stellen. Door middel van deskresearch en besprekingen met de opdrachtgevers zijn de eisen en wensen aan de algemene functionaliteiten, de samenwerking, documentsleutels, de toegang tot informatie en overdracht en beheer vastgesteld.

In het onderzoek zijn een groot aantal aspecten met betrekking tot bovenstaande thema's achterhaald en verwerkt. Dit resulteerde onder andere in onderstaande informatie:

- Luchtverontreiniging is de aanwezigheid van stoffen in de lucht, die op zichzelf of tezamen met andere stoffen nadelig zijn voor de gezondheid van mensen, dieren of planten.
- In het Besluit Luchtkwaliteit staat de Nederlandse luchtkwaliteitwetgeving opgenomen.
- Na analyse op de rapportageplicht van Gelderse overheden bleek dat in de jaren 2001 t/m 2003 45 gemeenten rapportageplichtig waren. In 2004 waren er 56 gemeenten rapportageplichtig. De rapporten die deze gemeenten moeten opleveren gelden als voornaamste content voor het webportaal.
- Alle eisen en wensen aan de functionaliteiten van het webportaal zijn geïnventariseerd bij de opdrachtgevers. Dit resulteerde onder andere in onderstaande vereiste functionaliteiten:
  - Mogelijkheden om tekstuele informatie te ontwikkelen♣ en van opmaak te voorzien
  - Mogelijkheden tot het maken en bijhouden van♣ een navigatiestructuur
  - Mogelijkheden tot het delen van interne♣ informatie.
  - Mogelijkheden tot het invoeren van metadata.♣
  - Mogelijkheden om de content van het webportaal toegankelijk te maken met een♣ zoekdienst, een geografisch informatie systeem en een geografisch menu.
- Ten behoeve van de overdracht en het beheer werd vastgesteld dat er behoefte was aan gebruikershandleidingen, overdrachtsafspraken en een beheersplan.

Enkele conclusies die getrokken zijn na de verwerking van de resultaten uit het onderzoek:

- Luchtverontreiniging is schadelijk voor de gezondheid en voor het milieu. Met name de gevolgen van fijn stof zijn ernstig. Fijn stof in de lucht kan leiden tot gezondheidsklachten en zelfs tot voortijdige sterfte.
- In de jaren 2001 t/m 2004 komen gemiddeld 27% van de Gelderse gemeenten hun rapportageverplichtingen, in enkele gevallen structureel, niet na.
- De gebruikerseisen en wensen die waren geïnventariseerd tijdens het onderzoek over het webportaal Lokale Luchtkwaliteit gaven voldoende informatie om de opdracht uit te voeren.

De opdracht

De resultaten van het onderzoek worden gebruikt in de opdracht: het bouwen en implementeren van een webportaal Lokale Luchtkwaliteit. De eisen en wensen aan de functionaliteiten zijn vertaald naar een Functioneel Model. In de Technische Ontwerp & Bouw fase is een werkend basissysteem gebouwd volgens de specificaties van dit Functioneel Model. Na het slagen van de acceptatietest voldeed dit basissysteem aan de eisen van de opdrachtgever en kon het systeem worden geïmplementeerd. Tot slot is er een beheerplan opgesteld.

Uitkomsten van de opdracht waren onder andere:

- Een geïmplementeerd basissysteem webportaal Lokale Luchtkwaliteit.
- Een gebouwd technisch concept van de drie toegangsmogelijkheden: het geografische menu, het geografisch informatie systeem en de zoekdienst.
- Een Functioneel Model. Dit document bevat een realistisch en doorbesproken beeld van het te realiseren eindresultaat in functionele zin.
- Een beheerplan. Ten behoeve van het functionele beheer van het webportaal Lokale Luchtkwaliteit zijn alle beheerstaken uitgewerkt.
- Tevens zijn gebruikershandleidingen en overdrachtsafspraken gemaakt.

Enkele conclusies die getrokken zijn na de realisatie van de opdracht:

- Het Functioneel Model werd met succes ontvangen door de opdrachtgevers en de ontwikkelaars. Door de visuele uitwerking werd de communicatiekloof tussen de opdrachtgevers en de ontwikkelaars al in de ontwerpfase gedicht.
- Het bouwen aan de hand van zeer uitgebreide Functionele Modellen zorgde ervoor dat het resultaat sterk overeenkwam met hetgeen dat de opdrachtgevers voor ogen hadden.
- Door de gehanteerde iteratieve en interactieve DSDM ontwikkelingsmethode konden de opdrachtgevers voortschrijdend inzicht opnemen in het uiteindelijke product. Hierdoor is het eindresultaat van dit project door de opdrachtgevers geaccepteerd. Het werken met deze methode werd door alle betrokkenen als prettig ervaren.
- De implementatie van het basissysteem van het webportaal Lokale Luchtkwaliteit is de eerste grote stap om de burger toegang te geven tot informatie over lokale luchtkwaliteit. Dit is het eerste Nederlandse initiatief en zal de Nederlandse burger voor het eerst direct toegang verschaffen tot deze informatie.

Enkele aanbevelingen die gemaakt zijn na de realisatie van de opdracht:

- Voor de verdere realisatie van het webportaal Lokale Luchtkwaliteit wordt aanbevolen de gehanteerde werkwijze van dit deelproject aan te houden. Het uitwerken van de gewenste functionaliteiten in een Functioneel Model en het iteratief bouwen van het systeem volgens de specificaties van dit Functioneel Model, zorgde ervoor dat het gebouwde systeem het gewenste resultaat heel dicht benaderde. Tevens werd deze werkwijze door alle betrokkenen als een zeer natuurlijk en prettig ervaren.
- Om onderbouwde lijsten met rapportage- en actieplanplichtige gemeenten van de rapportage jaren 2001 t/m 2004 van de overige provincies te achterhalen, wordt aanbevolen de werkwijze aan te houden die in dit rapport staat beschreven. De onderzoeksstappen die gemaakt zijn voor het achterhalen van de rapportage- en planplichtige Gelderse gemeenten kunnen als voorbeeld worden gebruikt voor het achterhalen van de gemeenten uit de overige provincies.

Het uiteindelijke webportaal Lokale Luchtkwaliteit zal verschillende manieren demonstreren om informatie over luchtkwaliteit toegankelijk te maken. Het webportaal wordt gerealiseerd met een beperkt budget. Dit webportaal zal een bewijs zijn aan de overheid dat een adequate informatievoorziening wel mogelijk is. Wanneer het webportaal rond maart 2007 publiekelijk gelanceerd wordt zal deze boodschap hopelijk niet genegeerd worden door de overheid.